

“Mutta minähän olen neiti Talvi – tietty viileys
kuuluu luonteeseeni”

Henkilöhahmot vuodenaikojen kuvina Sinikka Nopolan ja Linda
Bondestamin Anna Talven outo viivytys –kuvakirjassa

Noora Huhtamella

Kandidaatintutkielma

Kirjallisuus

Musiikin, taiteen ja kulttuurin
tutkimuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurintutkimuksen laitos
Tekijä Noora Huhtamella	
Työn nimi "Mutta minähän olen neiti Talvi - tietty viileys kuuluu luonteeseeni", Henkilöhahmot vuodeaikojen kuvina Sinikka Nopolan ja Linda Bondestamin Anna Talven outo viivytys - kuvakirjassa	
Oppiaine Kirjallisuus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 23
Tiivistelmä <p>Tässä tutkielmassa käsittelen henkilöhahmojen persoonallisuuksien rakentamia representaatioita vuodenajoista sekä vuodenaiksidonnaisten mielialojen näkyvyyttä hahmojen persoonallisuuksissa Sinikka Nopolan ja Linda Bondestamin Anna Talven outo viivytys - satu niille jotka ikävöivät vuodenaikojen -kuvakirjassa. Tarkastelemani henkilöhahmot ovat Anna Talvi, Hortensia Syksy, Kimmo Kesä ja Pälvi Primavera, jotka ovat vuodenaikojen inhimillistymiä.</p> <p>Koska kohdeteokseni on kuvakirja, käytän tarkastelun tukena kuvan ja sanan analyysiä, eli tutkin sekä kuvitusta että tekstiä. Hyödynnän hahmoanalyysissä henkilöhahmoteoriaa, ja suhtaudun henkilöhahmoon tekstuaalisena, mutta myös todellisen ihmisen kaltaisena, persoonallisena olentona. Näen hahmot myös vuodenaikojen ja niihin liittyvien mielialojen representaatioina. Vuodenaiksidonnaisten mielialojen näkyvyyttä hahmoissa tutkin liittämällä kaamosmasennuksen ja manian oireet hahmojen persoonallisuuksiin.</p> <p>Tutkielmastani käy ilmi, että vuodenaikahahmojen persoonallisuudet kytkeytyvät monin tulkinnanvaraisin tavoin heidän representoimiinsa vuodenaikoihin sekä niihin liittyviin mielialoihin. Hahmokohtaiset analyysit paljastavat, millaista kuvaa vuodenajoista henkilöhahmot tuottavat, ja mielialoihin liittyvästä analyysistä paljastuu selvä ero valoisia ja pimeitä vuodenaikojen representoivien hahmojen välillä. Teos on erittäin moniulotteinen, ja jatkossa sitä voisi tutkia esimerkiksi säätilojen representoiviin hahmoihin tai hahmojen välisiin suhteisiin paneutuen.</p>	
Asiasanat kuvakirjat, lastenkirjallisuus, henkilöhahmo, representaatio, persoonallisuus, vuodenajat, vuodenaiksidonnainen mielialahäiriö	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. TEORIATAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET	3
2.1. Henkilöhahmoista ja persoonallisuudesta	3
2.2. Representaatiosta.....	4
3. TEOKSEN HENKILÖHAHMOT VUODENAIKOJEN KUVINA	6
3.1. Melankolinen ja rehellinen syksy.....	6
3.2. Ujo mutta pureva talvi.....	8
3.3. Itserakas ja dramaattinen kevät	11
3.4. Epäluotettava ja romanttinen kesä.....	12
4. VUODENAIKOJEN SUHDE MIELIALAAN	16
4.1. Vuodenaiksidonnainen mielialahäiriö (Seasonal affective disorder)	16
4.2. Vuodenaiksidonnaiset mielialat henkilöhahmojen persoonallisuuksissa	17
4.2.1. Kaamosmasentuneisuus Anna Talven ja Hortensia Syksyn henkilöhahmoissa	17
4.2.2. Kohonnut mieliala ja mania rouva Kevään ja Kimmo Kesän henkilöhahmoissa ..	19
5. YHTEENVETO	21
LÄHTEET.....	23

1. JOHDANTO

Kandidaatin tutkielmassani tarkastelen vuodenaikojen yhteyttä henkilöahmojen persoonallisuuksiin Sinikka Nopolan ja Linda Bondestamin kuvakirjassa *Anna Talven outo viivytys: satu niille jotka ikävöivät vuodenaikoja*. Teos on alaotsikkonsa mukaan nimenomaan kertomus niille, jotka ovat taipuvaisia ikävöimään vuodenaikoja niiden poissa ollessa. Kertomuksen kuluessa lukija törmää kohtiin, joissa jokaisessa vuodenaikajaksossa osoitetaan olevan mukaviakin puolia niiden ikävien piirteiden rinnalla, jotka saavat meidät haikailemaan muiden vuodenaikojen perään. Hauskat henkilöahmot kuvaavat jokainen omaa vuodenaikaansa ja tärkeimmät sivuhenkilöt taas ovat eri säätilojen inhimillistymiä. Vuodenaikojen tuominen kaupunkiin on kullekin vuodenaikahahmolle työ, joka heidän täytyy joka vuosi hoitaa. Henkilöahmojen välillä on myös mielenkiintoisia ihmissuhteita: Rouva Kevät on Anna Talven ja Hortensia Syksyn äiti, ja Kimmo Kesä on seurustellut epärehellisin aikein ensin neiti Syksyn ja myöhemmin neiti Talven kanssa.

Juuri Anna Talven ja Kimmo Kesän romanssi käynnistää kertomuksen juonenkulun. Neiti Talven jokavuotinen vierailu kaupunkiin on pahasti myöhästynyt, sillä hän on juuttunut pirtelöbaariin flirttailemaan Kimmo Kesän kanssa. Koko kaupunki odottaa ihmeissään ja malttamattomana talven tuloa, mistä puolestaan saa syyt niskoilleen Hortensia Syksy, joka joutuu jatkamaan syyssateita pidempään kuin yleensä. Kimmo Kesä pyytää Anna Talvea etsimään kesäkissalleen uuden kodin, mikä osoittautuu haastavaksi. Ainakaan hienostunut Rouva Kevät ei suostu ottamaan kissaa hoiviinsa mistään hinnasta, eikä Kissa pärjäisi neiti Talven kovissa pakkasissa. Onnistuttuaan viimein löytämään kissalle kodin Anna Talvi huomaa sulhasensa lähteneen ilmoittamatta. Hortensia Syksy paljastaa sydänsuruksella sisarpuolelleen, että miehellä on jo morsian, neiti Doris Helle, Kanarian saarilla. Monien kummellusten jälkeen Anna Talvi löytää itselleen paremman kumppanin ja palaa töihin. Kaupunki saa odottamansa Talven ja kaikki ovat onnellisia, lukuun ottamatta Kimmo Kesää, joka kärsii liiallisesta helteestä lomamatkallaan.

Tässä tutkielmassa keskityn nimenomaan kertomuksen vuodenaikahahmoihin. Analysoin siis Anna Talvea (neiti Talvi), Hortensia Syksyä (neiti Syksy), Päivi Primaveraa (rouva Kevät) ja Kimmo Kesää (herra Kesä). Lähestyn aihettani kahdesta näkökulmasta, jotka ovat henkilöahmojen persoonallisuuksien tuottamat representaatiot vuodenaajoista sekä vuodenaikoihin usein sidonnaisten mielialojen ilmeneminen hahmojen persoonallisuuksissa. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavanlaiset:

- 1) Millaisia representaatioita vuodenaikahahmojen persoonallisuudet rakentavat vuodenaajoista?
- 2) Miten vuodenaikoihin yleisesti sidonnaiset mielialat näkyvät vuodenaikahahmojen persoonallisuuksissa?

Tarkasteltavat vuodenaikahahmot ovat muun muassa käyttäytymiseltään ja tunne-elämältään keskenään hyvin erilaisia, mikä tekee persoonallisuusnäkökulmasta erittäin mielenkiintoisen. Eri vuodenaajoille tarjottuja representaatioita on mahdollista vertailla suhteellisen selkeästi ja

jäsennellysti niiden selkeiden eroavaisuuksien kautta. Myös mielialaan keskittyvä näkökulma vaikuttaa siinä mielessä relevantilta ja toimivalta, että aurinkoisia vuodenaikoja representoivat hahmot (rouva Kevät ja Kimmo Kesä) ovat muun muassa havaittavasti energisempiä ja sosiaalisempia kuin pimeitä vuodenaikoja representoivat hahmot (Anna Talvi ja Hortensia Syksy). Anna Talveen ja Hortensia Syksyyn voin näin ollen rinnastaa toimivasti kaamosmasennuksen, ja Rouva Kevääseen ja Kimmo Kesään taas keväisen ja kesäisen mielialan kohoamisen sekä mahdollisen manian piirteitä.

Hyödynnän tutkielmassani kuvan ja sanan analyysia, mikä tarkoittaa tässä tapauksessa sitä, että tarkastelen aiheitani sekä kohdeteoksen tekstin että sen kuvituksen kautta. Valitsin tämän lähestymistavan siksi, että kohdeteokseni koostuu suurin piirtein tasavertaisesta määrästä kuvia ja tekstiä, eli toinen elementti ei ole juurikaan toista suuremmassa roolissa. Kai Mikkosen (2005, 7) mukaan kuvan ja sanan suhdetta voi tarkastella ”merkitystä luovana vuorovaikutuksena”. Hän toteaa (s. 20), ettei kuvaa voi koskaan täydellisesti esittää vain kielen kautta, eikä kaikkia kielellisiä ilmauksia ole mahdollista kääntää kuviksi. Kohdeteoksessani kuva ja sana ovat juuri tällaisessa vuorovaikutuksessa keskenään: kuvitus esimerkiksi korostaa omalta osaltaan niitä henkilöhahmojen persoonallisuuspiirteitä, joita tekstuaalisesta kerronnasta käy ilmi. Hyödynnän analyysissäni tietysti suoria lainauksia kohdeteoksesta, mutta koska teoksen sivuja ei ole numeroitu, en ole merkinnyt sivunumeroita myöskään sisäviitteisiin. Joistain kuvista puolestaan teen tarkempia havaintoja analyysitekstissäni, mutta osan olen asettanut näkyville yksinkertaisesti selkeyttämään ja tukemaan tekstihavaintojani. Kuvan ja sanan analyysin yhdistäminen tarjoaa tutkielmassani tukevan pohjan tarkalle analyysille ja monipuoliselle tulkinnalle, sillä kummankin elementin tarkasteleminen yhdessä helpottaa aiheeni kannalta relevanttien havaintojen tekemistä.

Kohdeteoksestani ei tietääkseni ole vielä tehty juurikaan tutkimusta, eivätkä henkilöhahmot ole tarkalleen olleet kirjallisuudentutkimuksen keskiössä (Varis 2019, 116). Koska henkilöhahmot ovat kuitenkin kiistämättömän merkittävä osa fiktiivistä kirjallisuutta, on niiden tutkiminen tärkeää ja kannattavaa. Henkilöhahmojen kautta pääsemme ymmärtämään kirjallisuutta moniulotteisesta sekä yksilöihin ja yhteiskuntaan kiinnittyvästä näkökulmasta. Tarkastelen henkilöhahmoja ainakin sillä tavalla todellisten ihmisten kaltaisina, että keskityn analyysissäni heidän sisäisiin maailmoihinsa ja persoonallisuuksiinsa. Suhtaudun henkilöhahmoihin olentoina, joilla on jonkinlainen sisäinen minuus, joka tulee kerronnassa esiin niin heidän ajatustensa kuin toimintansakin kautta. Tähän näkökulmaan syvennyn hiukan enemmän luvussa 2.1.

2. TEORIATAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET

Tässä luvussa käsittelen lyhykäisesti tutkielmani tärkeimmät käsitteet sekä teoriat, joiden periaatteisiin tukeudun analyysiä tehdessäni. Pyrin määrittelemään käsitteet *persoonallisuus* ja *representaatio*, sekä avaamaan *henkilöhahmon* käsitteen moniulotteisuutta ja sitä, miten itse suhtaudun tässä tutkielmassa henkilöhahmoon analyysinkohteena.

2.1. Henkilöhahmoista ja persoonallisuudesta

Henkilöhahmo on Tieteen termipankin (2022) mukaan yksinkertaisesti “fiktiivinen hahmo, jonka ulkomuotoa, ajatuksia ja toimintaa kuvataan”. Henkilöhahmo on kuitenkin tätä moniulotteisempi käsite, jonka tarkastelemiseen on olemassa useita eri lähestymistapoja. Henkilöhahmoja tutkittaessa onkin tärkeää rajata selkeästi teoreettinen näkökulma, jonka kautta käsitettä lähestytään. Henkilöhahmoteoria on mahdollista jakaa kolmeen suuntaukseen: mimeettisiin, anti-mimeettisiin ja näitä kahta yhdistäviin teorioihin (Varis 2013, 12). Mimeettisissä teorioissa henkilöhahmo nähdään todellista ihmistä jäljittelevänä olentona, jonka toimintaa ja persoonallisuutta voidaan tarkastella samankaltaisten aspektien kautta, kuin todellisia henkilöitä. Anti-mimeettiset teoriat puolestaan ovat strukturalistisia, ja suhtautuvat henkilöhahmoon funktionaalisenä tai tekstuaalisena elementtinä. Tekstuaalisuutta tiukasti korostavien teorioiden mukaan henkilöhahmot ovat oikeastaan vain merkkejä paperilla, kun taas funktionaalisuutta korostavat suhtautuvat henkilöhahmoon juonen kannalta tärkeänä toimijana kiinnittämättä kuitenkaan juuri huomiota tämän yksilöllisiin piirteisiin. (Nieminen-Holkkola 2017, 11.)

Oman tutkielmani kannalta tärkein näkökulma henkilöhahmoihin löytyy näitä kahta suuntausta yhdistelevästä teoriahaarasta, jota edustaa muun muassa Baruch Hochman. Hochmanin (1985, 36–38) mukaan käsityksemme todellisista ihmisistä ja heidän toiminnastaan ohjaavat meitä myös henkilöhahmoja tarkastellessamme, mutta fiktiivisten hahmojen kohdalla päätelmämme ovat täysin tekstuaalisen materiaalin varassa. Myös Käkelä-Puumalan (2001, 242) mukaan “puhe henkilöhahmoista ei koskaan rajaudu pelkästään kirjallisuuteen, vaan siinä vaikuttaa koko kulttuurimme ihmiskuva ja samalla se sosiaalinen koodisto, jonka mukaan ihmisiä luokitellaan ja arvioidaan.” Toisin sanoen fiktiivisten henkilöhahmojen tarkastelussa voidaan ottaa huomioon samankaltaisia tekijöitä kuin oikeita eläviä henkilöitä tulkittaessa, sillä heihin vaikuttavat osittain samat käsitykset ja luokittelut kuin todellisiin ihmisiin. Vaikka kirjallisuuden henkilöhahmot koostuvat periaatteessa vain sanoista ja tekstikappaleista, voi heilläkin ajatella olevan jonkintasoinen *minus*: piilotettu “sisin”, joka voidaan paljastaa erilaisten kerronnallisten metodien avulla (Käkelä-Puumala 2001, 243). Siispä myös fiktiivisen hahmon sisäistä maailmaa voi tarkastella inhimillisen kaltaisena elementtinä tekstin, ja tämän tutkielman kohdalla myös kuvan, tulkinnan avulla.

Tutkimukseni tärkeimpien käsitteiden joukkoon lukeutuu lisäksi *persoonallisuus*. Persoonallisuuden käsite on määritelmältään melko laaja, mutta kokoavasti sen on todettu tarkoittavan yksilön psyykkisistä ja fyysisistä tekijöistä rakentuvaa dynaamista järjestelmää, joka selittää yksilöllisiä tapojamme sopeutua ympäristöömme. Persoonallisuuden käsite kattaa niin mielen sisäiset ilmiöt kuin ulkoisen käyttäytymisenkin. Yksilön persoonallisuuden

katsotaan koostuvan erinäisistä, suhteellisen pysyvistä piirteistä, “jotka selittävät yksilölle tyypillisiä ajattelu-, tuntemis- ja käyttäytymistäipumuksia”. (Kampman ym. 2013, 1908.) Koen, että persoonallisuuden käsitteen kautta on helppoa lähteä johdonmukaisesti ja rajatusti tarkastelemaan henkilöhaahmojen sisäisiä maailmoja ja toimintatapoja.

Jotta voisin todeta henkilöhaahmoilla ylipäätään olevan persoonallisuudet, joita tarkastella, suhtaudun haahmoihin hyvin paljon oikeiden ihmisten kaltaisina olentoina, joilla on ainutlaatuiset sisäiset maailmat. Käsittelen heidän toimintaansa ja toiminnantapojaan osana heidän persoonallisuuttaan ja peilaan henkilöhaahmojen välisiä vuorovaikutustilanteita, suhteita sekä tarinan tapahtumia haahmojen persoonallisuuksiin. Kohdeteoksessani kertoja on kaikkietävä ja fokalisaatio jokseenkin vaihteleva, joten joissain kohdissa haahmojen ajatukset ja tuntemukset paljastavat paljonkin heidän persoonallisuuksistaan. Fiktiivisten henkilöiden sisäisiä maailmoja ei kuitenkaan aina ole mahdollista tutkia haahmon oman ”itsereflektion” kautta, minkä vuoksi keskityn analyysissäni myös haahmojen ulkoiseen toimintaan, kuten vuorovaikuttamisen ja reagoimisen tapoihin. Draaman teoriassa roolihaahmon luonteella viitataan päätelmään, jonka katsoja tekee haahmon puheen ja toiminnan perusteella (Käkelä-Puumala 2001, 243). Kinnusen (1985, 215) mukaan ”luonne on hypoteesi, jonka esitämme haahmosta kootaksemme yhdeksi kokonaisuudeksi mitä erilaisimpia ominaisuuksia”. Tätä voisi varmaankin soveltaa draaman lisäksi myös proosan henkilöhaahmoihin, joiden luonteet paljastuvat lukijalle samaan tapaan haahmon toiminnan perusteella. Siispä myös teoksen tarina ja sen erilaiset tapahtumat ovat osaltaan tarkastelun kohteena: suhtaudun kertomuksen tapahtumiin ja juonenkulkuun nimenomaan henkilöhaahmojen toiminnan ja olemusten seurauksina, jotka antavat informaatiota heidän persoonallisuuksistaan.

2.2. Representaatiosta

Tutkimukseni nojautuu voimakkaasti myös representaation käsitteeseen. Lyhyesti sanottuna representaatiolla tarkoitetaan jonkin asian uudelleenesittämistä tai edustamista (Tieteen Termipankki 2022). Henkilöhaahmotutkimuksessa representaation käsitteeseen törmää usein esimerkiksi silloin, kun keskustellaan henkilöhaahmoista todellisen ihmisen jäljitelmänä eli representaatioina. (Käkelä-Puumala 2001, 241). Tässä tutkielmassa keskityn kuitenkin tarkastelemaan haahmoja vuodenaikojen ja toisaalta vuodenaikoihin liittyvien mielialojen representaatioina.

Tarkastelemani henkilöhaahmot edustavat jokainen hyvin selkeästi omaa vuodenaikaansa. Representaatioiden lisäksi heidät voidaan nähdä myös vuodenaikojen personifikaatioina, eli elottoman persoonallisina elollistumina (Tieteen termipankki 2022), mutta lähestyn haahmoja mieluummin representaation käsitteen kautta. Näin siksi, että koen representaatioon sisältyvät edustamisen ja esittämisen käsitteet aiheeni rajauksen kannalta relevantimmiksi kuin personifikaatioon kuuluvan *elollistamisen*. Viittaatan kuitenkin henkilöhaahmoihin tekstissäni persoonapronomineilla *hän* ja *he*, sen sijaan että käyttäisin ilmaisuja *se* ja *ne*, sillä vaikka tarkastelen henkilöhaahmoja nimenomaan vuodenaikojen representaatioina, suhtaudun heihin myös persoonallisina, ihmisen kaltaisina olentoina.

Representaatiot muodostuvat suhteessa erilaisiin kulttuurisiin normeihin ja esityskonventioihin (Paasonen 2010, 41). Niiden täytyy täyttää tietyt historiallisesti määräytyneet ja kontekstisidonnaiset ehdot, jotta ne olisivat tarpeeksi lähellä edustuksen kohdetta ja näin myös helposti tunnistettavissa kohteensa representaatioiksi. Representaatiot vaativatkin aina tietynlaista sopimuksenvaraisuutta, sillä niiden kuuluu vaikuttaa itsestään selviltä. (Käkelä-Puumala 2001, 241.) Kohdeteokseni henkilöhahmoissa tällaista sopimuksenvaraisuutta näkyy monin tavoin: ensinnäkin vuodenaikahahmojen nimet ilmaisevat selkeästi heidän representoimansa vuodenaajat (esimerkiksi päähenkilö Anna Talvi). Myös jokaisen henkilöhahmon ulkonäkö tuottaa tavalla tai toisella vuodenaikarepresentaatiota: esimerkiksi Hortensia Syksyn hahmolla on selkeästi syksyinen värimaailma, jossa yhdistyvät monet ruskan värit, sekä syyssäähän sopiva vaatetus, kun taas ruskettunut Kimmo kesä kuljeskelee shortseissa ja kesäisessä lyhythihaisessa. Vuodenaikahahmojen persoonallisuudet myös linkittyvät esimerkiksi heidän representoimilleen vuodenaajoille ominaisiin säätiloihin, mitä käsittelemän myöhemmin lisää. Näistä esimerkeistä käy ilmi, miten yleisesti ymmärrettävän representaation rakentuminen vaatii tulkitsijan tiedossa olevia yleispäteviä ehtoja.

3. TEOKSEN HENKILÖHAHMOT VUODENAIKOJEN KUVINA

Jokainen teoksen vuodenaikahahmoista eroaa persoonallisuudeltaan toisistaan joillain merkitsevillä tavoilla. Erojen lisäksi hahmojen luonteissa on myös mielenkiintoisia yhtäläisyyksiä. Nämä erot ja yhtäläisyydet muodostavat henkilöahmojen, ja tätä kautta myös vuodenaikojen, välille mielenkiintoisia suhteita ja vertailuja, jotka rakentavat tulkittavissa olevia representaatioita vuodenajoista. Seuraavissa alaluvuissa analysoin yksitellen jokaista vuodenaikahahmoa perustaen havaintoni sekä teoksen tekstiin että kuviin.

3.1. Melankolinen ja rehellinen syksy

Hortensia Syksy on koko teoksen melankolisin henkilöahmo, mikä ei sinänsä ole ollenkaan yllättävää. Suomessa laskemme syyskuukausiksi syys-, loka-, ja marraskuun, joista myöhemmät kaksi ovat tunnetusti melko synkeitä sekä säätiloiltaan että nimityksiltään. Ensinnäkin sana *loka* viittaa kielitoimiston sanakirjan (2022) mukaan kurasiin, märkiin ja saastaisiin olosuhteisiin lokakuuisessa Suomessa. Sana on myös osa erästä suomalaista sanontaa: ihmisen vetämisellä lokaan tarkoitetaan hänen maineensa pilaamista. Tämä kielikuvallinen merkitys on kiinnostava siinä mielessä, että Anna Talven myöhästely on saattanut neiti Syksyn tilanteeseen, jossa hänen maineensa on vaakalaudalla: ihmiset eivät tahdo syksyn jatkuvan loputtomiin, mikä ikään kuin vetää neiti Syksyn lokaan. Sana *marras* puolestaan viittaa kuolleeseen tai kuolemaisillaan olevaan. Hortensia Syksyn melankolia voidaan siis toisaalta katsoa rinnastuvan juuri syksyn pimeyteen, sateisuuteen, kylmyyteen sekä luonnon hiljattaiseen kuolemaan.

Tämä melankolia näkyy Hortensia Syksyn persoonallisuudessa murheellisuuksena ja vakavuutena. Hän ottaa työnsä tosissaan ja kokee voimakasta väsymystä ja surua jouduttuaan ihmisten tyytymättömyyden ja haukkujen kohteeksi.

Neiti Syksy alkoi itkeä väsymystään ääneen. Ihmiset sanoivat toisilleen, että ”nyt se syksy oikein kiusaa meitä, ujeltaa nurkissa” ja neiti Syksy vetäytyi porttikäytävään nyyhkyttämään. Hän itki niin, että kyneleitä virtasi kaupungin kaduille ja taas ihmiset valittivat: ”Koko ajan sataa ja on märkää. Inhottava syksy.”

(Nopola 2008, ei sivunumeroita.)

Tämä kohta tarinassa korostaa syyskuukausien ”huonoja puolia” kuten kylmää tuulta, sateisuutta ja märkää maata. Teksti antaa jo itsessään hyvän käsityksen siitä, millaista kuvaa tässä kohdassa vuodenajasta yritetään välittää, mutta aukeaman kuvitus vahvistaa sitä entisestään. Kuvassa 1 kaduilla kävelevät ihmiset näyttävät pahantuulisilta ja kyllästyneiltä: jopa vauva huutaa tyytymättömän näköisenä kärryissään. Kuvan hämärät ja harmahtavat sävyt voimistavat tätä tunnelmaa yhdessä elementtien asettelun kanssa: kauniisiin ruskan väreihin pukeutunut neiti Syksy seisoo syrjässä murheellisena, kun

Kuva 1 (Bondestam 2008, ei sivunumeroita)

negatiiviset mielipiteet hänen vuodenajastaan ottavat kadulla vallan. Tämän voisi tulkita representoivan sitä, että niin kaunis kuin jokainen vuodenaika toisaalta onkin, joskus niiden huonot puolet pääsevät ihmisten mielissä peittoamaan hyvät piirteet – kauneus joutuu Neiti Syksyn tavoin kyyristymään syrjäiseen nurkkaan.

Hortensia Syksy on persoonaltaan myös melko temperamenttinen. Herra Kesä oli kerran hurmannut hänet ja lukinnut sitten uimarannan pukukoppiin saadakseen pysyä kaupungissa ihmisten ihailtavana pidempään. Tällöin neiti Syksy oli kertomansa mukaan alkanut puhaltaa pohjoistuulta rannalle ja ajanut ihmiset sekä Kimmo Kesän heidän mukanaan pois paikalta. ”Uimakopin lukko oli vanha ja hauras, joten annoin pohjoistuulen tuisuttaa ovea. Sitten työnsin sen auki ja astelin rannalle.” (Nopola 2008) Myös tätä kohtaa täydentävä kuva (kuva 2) antaa neiti Syksystä hyvin kipakan ja sisukkaan käsityksen. Hänen kulmansa ovat ärhäkästi kurtussa ja posket punoittavat voimakkaasta puhaltamisesta. Kaiken kaikkiaan Hortensia Syksyn temperamenttisuus viittaa siis ainakin tuulisiin ja toisinaan myrskyisiinkin syyssäihin.

Kuva 2 (Bondestam 2008)

Hahmosta syntyy tässä kohtaa myös hyvin päättäväinen ja itsevarma kuva. Tätä tukevat esimerkiksi hänen toteamuksensa: ”Minähän olen neiti Syksy, ja minulla on neiti Syksyn voimat” sekä ”Eivät arat tässä työssä menesty” (Nopola 2008). Hän on rohkea, voimakastahtoinen ja itsenäinen, eikä sanojensa mukaan pelkää edes pimeyttä tai kuolemaa (Nopola 2008). Tämä muovaa syksystä vuodenaikana sellaista kuvaa, että se vie saapuessaan armottomasti ja aikailematta luonnolta sen kesäisen loiston. Koska neiti Syksy ei missään nimessä ole teoksessa niin sanottu ”roisto”, ei syksyn saapumisellekaan rakennu hyökkäävää tai epäreilua merkitystä, vaan paremminkin rehellisyys ja välttämättömyys korostuvat: syksy ei saavu riistämään kesää, vaan sen täytyy saapua, jotta vuosi kulkisi eteenpäin.

Henkilöhahmon rehellisyys ja suorasukaisuus rinnastetaan teoksessa tuulen puista repimiin lehtiin ja paljaisiin puihin: ”Sinä olet rehellinen, revit lehdet puista ja paljastat totuuden”, totesi Kimmo Kesä kerran neiti Syksyille. Verbi *paljastaa* viittaa tässä kontekstissa sanaleikin tavoin sekä totuuden paljastamiseen että puiden tekemiseen lehdettömiksi eli ”paljaiksi”, mikä liittyy kiinnostavasti syksyn luonnonilmiönä neiti Syksyn hahmon persoonallisuuteen. Syksyn tuominen kaupunkiin on hänen työnsä, mutta siihen liittyvät toimet representoivat myös hänen luonteenpiirteitään. Myös Hortensia Syksy itse ilmoittaa kipakasti inhoavansa valehtelijoita ja olevansa ”kaupungissa ainoa, joka tuo esiin totuuden” (Nopola 2008).

Muutamassa kohtaa Hortensia Syksystä paljastuu sellaisiakin piirteitä, jotka representoivat syksyn hyviksi ja suotuisiksi katsottuja puolia. Esimerkiksi alkusyksyllä maisemaa koristava ruska on yksi tällaisista asioista: ”Puissa näkyy silloin ihmeellisiä värejä: vaalean luumunpunaisen ruskeaa, lilanharmaata ja kellanoranssia.” (Nopola 2008.) Alkusyksyn väriloisto on yksi sellaisista piirteistä, joita luulisi harvan syksyssä halveksuvan: Suomessahan jotkut lähtevät syksyisin lomailemaan ihan vain nauttiakseen ruskasta.

Vaikka syksyn tuominen kaupunkiin on neiti Syksyn työ, on syksy tietysti myös hänen minuutensa. Siispä ruska on sekä hänen ansiokas luomuksensa, että ihan vain osa hänen persoonallisuuttaan. Anna Talvi toteaa värien kuuluvan sisarensa ”loistoon” (Nopola 2008), minkä voi tulkita niin, ettei ruska tosiaankaan ole vain Hortensia Syksyn työn tuotos. Syyssävyjen lämmön voisi ajatella symboloivan hahmon muuten melankolisessa ja tyylyssä persoonallisuudessa piilevää ystävällisyyttä ja empatiaa. Neiti Syksy muuan muassa rientää sisarpuolensa tueksi heti huomattessaan tämän kyyneleitä ilmaisevan raekuuron alkavan, jotta tämän ei tarvitsisi olla yksin.

Lisäksi rouva Kevät toteaa, että neiti Syksy ”vain polttelee iltaisin kynttilöitä ja lukee vanhoja aikakauslehtiä” (Nopola 2008), mikä pehmentää hahmon persoonallisuudesta rakentunutta yleiskuvaa entisestään. Kuvassa 3 neiti Syksyn ympäristö näyttää hyvin kotoisalta ja olemus rentoutuneelta. Henkilöhahmo ei olekaan läpikotaisin kylmäluontoinen ja alakuloinen, vaan toisaalta erittäin samastuttava ja mukavuudenhaluinen introvertti. Tämä Rouva Kevään alun perin nuhteeksi tarkoitettu toteamus tuokin esiin joitain syksyn mukavimpia puolia, joten syysvuodenajan representaatio ei jää teoksessa täysin synkeäksi.

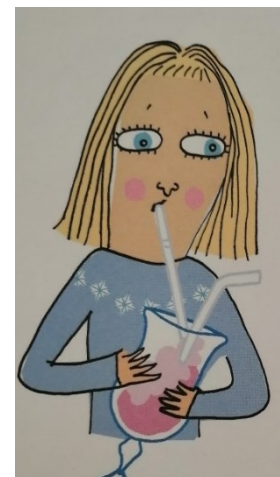

Kuva 3
(Bondestam 2008)

3.2. Ujo mutta pureva talvi

Vaikka talvi on kaikkein kylmin vuodenaika, minkä luulisi tekevän Anna Talvesta kyynisimmän ja kovakuorisimmän henkilöhahmon, on Anna Talvi Hortensia Syksyä huomattavasti herkempi ja sovinnaisempi. Anna Talven luonteessa korostuvat hiljaisuus, rauhallisuus ja vaatimattomuus. Hän ei kehuskele itseään, tai näe talven tuloa mahdollisuutena esiintyä ihmisjoukon edessä, niin kuin seuraavassa luvussa käsiteltävä rouva Kevät. Neiti Talven hillityn luonteen kautta vuodenajasta syntyykin rauhallinen ja hiljaiselo korostava kuva: se on leppoisaa oleskelua ja itsenäisten puuhien aikaa, jolloin nautitaan valkeista maisemista ja luonnon rauhasta. Henkilöhahmo toteaa talven ystävästä seuraavasti:

Kuva 4 (Bondestam 2008)

” [--] Minun kaikissa ystäväissani on jotakin samaa. He eivät pöyhkeile eivätkä mellasta. He hiihtelevät mielellään lumisessa metsässä ja nuuhkivat talvisten puiden tuoksua.”

(Nopola 2008.)

Anna Talven rauhanomainen luonne muistuttaa kaiken kaikkiaan talvisen pakkasmaiseman pysähtyneisyyttä ja hiljaisuutta. Tähän viittaa myös henkilöhaahmon ujous, jonka vuoksi hän ei ole kovinkaan puhelias tai huomiota herättävä. Ujous tulee esiin niin henkilöhaahmon käytöksessä kuin kuvissakin. Anna Talvella on esimerkiksi taipumus punastua kuullessaan kehuja: ”Mutta minä pidän sinusta juuri tuollaisena – vakavana’, herra Kesä sanoi, ja neiti Talvi punastui vielä enemmän” (Nopola 2008). Tämä näkyy myös monissa häntä esittävässä kuvissa, joissa hänen poskensa ovat vaaleanpunaiset (esimerkiksi kuva 4). Kehuista punastuminen viestii lisäksi tietyllä tavalla henkilöhaahmon vaatimattomuudesta. Neiti Talvi on vilpittömästi ja rauhassa sellainen kuin on, ja kokee yhtäkkiset suosionosoitukset vieraksi ja haastaviksi vastaanottaa.

Anna Talvi on myös hiukan naiivi ja varsin viaton. Hän ei osaa ollenkaan arvata Kimmo Kesän käyttävän häntä hyväkseen, vaikka tämä antaa hänen huolekseen etsiä kissalleen kodin sen sijaan, että etsisi sen itse. Heidän välisensä keskustelu paljastaa melko selkeästi Kimmo kesällä olevan taka-ajatuksia heidän seurustelunsa suhteen: ensin herra Kesä toteaa heidän nyt olevan ”aika läheisiä ystäviä” (Nopola 2008), minkä jälkeen hän saman tien tiedustelee, saisiko hän pyytää neiti Talvelta palvelusta. Tästä jää sellainen käsitys, että mies päätti lähentyä Anna Talven kanssa vain saadakseen tämän tekemään hänelle palveluksen. Myöhemmin rouva kevät huudahtaa tyttärelleen Kimmo Kesän varmasti höynäyttävän tätä, mutta tämäkään ei saa neiti Talvea epäilemään seuralaisensa motiiveja. Tämä viattomuus ja sinisilmäisyys rinnastuvat toisaalta talven puhtaaseen, valkeaan värimaailmaan: esimerkiksi länsimaissa valkoinen symboloi viattomuutta ja puhtautta, ja sitä käytetään myös kirkollisissa menoissa kyseisten asioiden symbolina (Ylikarjula 2014, 11 & 14). Anna Talven persoonallisuuden piirteiden voi näin ollen tulkita representoivan myös talven lumista maisemaa.

Rauhallisuus, ujous, vaatimattomuus ja viattomuus representoivat siis talvimaisemaa ja talven valkeaa ja vaatimatonta värimaailmaa, eli vuodenajan ulkonäköä. Anna Talvesta löytyy kuitenkin myös temperamenttia ja purevuutta, joka puolestaan ilmentää talvelle ominaista pakkassäätä. Henkilöhaahmo osaa olla hyvin teräväsanainen: ”Kärventykööt siellä yhdessä’, hän sanoi purevasti” (Nopola 2008) saadessaan tietää, että hänet hylänneen Kimmo Kesän rantaloma ja romanssi neiti Helteen kanssa eivät sujuneetkaan hyvin. Hän itsekin toteaa kerran: ”Minua pidetään hiukan liian viileänä. Mutta minähän olen neiti Talvi – tietty viileys kuuluu luonteeseeni.” (Nopola 2008.) Anna Talvi onkin ystävällinen ja ujo, muttei alistettavissa: aivan niin kuin talvi on kaunis ja rauhallinen, mutta myös hyyttävän kylmä sekä vaarallinen liukkaine kävelyteineen. Hänestä todetaan, että ”hän ei mielistele ketään, vaan on jollain lailla vilpittön” (Nopola 2008). Tämä tuo temperamenttia esiin esimerkiksi silloin, kun neiti Talvi puolustautuu rouva Kevään sättiessä sekä häntä että neiti Syksyä ”kalvakkaksi” ja ”tylsiksi”: hän väittää äidilleen välittömästi vastaan tuomalla esiin syksyn ja talven ainutlaatuisia hyviä puolia.

Anna Talvi on kuitenkin suosittu kaupunkilaisten keskuudessa ja talvea odotellaan joka vuosi kovasti saapuvaksi. Suosio näkyy kiinnostavasti siinä, miten henkilöhaahmojen tunteet on

liitetty heidän vuodenajoilleen ominaisiin säätiloihin: neiti Syksyn kohdalla sade merkitsee tämän kyyneleitä ja surua, mutta neiti Talvi sataa lumen kaupunkiin vasta päästyään sydänsuruistaan ja murheistaan yli. Syksyisistä säätiloista muotoutuu tämän vuoksi epäsuotuinen kuva, kun taas talvelle ominaiset kovat pakkaset ja lumisateet merkitsevät iloa ja tyytyväisyyttä.

Anna Talven hyvää mainetta ilmentävät myös suuret pettymyksen tunteet, joita talven myöhästyminen aiheuttaa monelle. Tarinassa Anna Talvi on myöhässä jokavuotisista töistään, eikä talvea näy tulevaksi kaupunkiin ajallaan. Yllättävän myöhästelyn voisi tulkita representoivan ilmastonmuutosta, jonka seurauksena vuodenaikamme ovat jatkuvassa hiljattaisessa muutoksessa. Varsinkin, kun myöhästelyn syynä on Kimmo Kesä, jonka kanssa neiti Talvi on jumittunut kuhertelemaan pirtelöbaariin. Kesän lämpö on ikään kuin ryöstänyt talven, niin kuin Kimmo Kesä on vienyt neiti Talven huomion muualle. Kaupungin asukkaat ihmettelevät kovasti yleensä täsmällisen nuoren naisen epätavallista käytöstä:

”Anna Talvi, hyvänen aika!” asukkaat huudahtelivat toisilleen. He puhuivat rauhallisesta ja luotettavasta neidistä, jolla oli ollut tapana vierailla säännöllisesti kaupungissa. [--] Anna Talvi oli ihmisten puheiden mukaan ollut aina tunnollinen. Vuodesta toiseen hän oli rastittanut kalenteriinsa talvikuukaudet -- ja aloittanut työnsä.

(Nopola 2008.)

Neiti Talven persoonallisuuteen kuuluu siis tietty huolellisuus, joka kulkee käsi kädessä hänen vakavuutensa ja miellyttämisen halunsa kanssa. Henkilöhahmo ottaa yleensä työnsä vakavasti niin kuin syksyinen sisarpuolensakin. Hänelle on lisäksi todella tärkeää pitää tunnollisesti muille antamansa lupaukset, minkä vuoksi myös kodin löytäminen herra Kesän kesäkissalle aiheuttaa hänelle todellista päänvaivaa. Hänen huolensa ja surunsa näkyy selvästi kuvassa 5, jossa värimaailma on erittäin synkeä ja henkilöhahmon ilme kovin ahdistunut. Sateinen säätila korostaa surkeaa tunnelmaa entisestään, ja Anna Talvi pohtii: ”Haluaisin niin kovasti, että herra Kesä olisi onnellinen.” (Nopola 2008).

Kuva 5 (Bondestam 2008)

Anna Talven huolellisuus ja luotettavuus tuottavat sellaista representaatiota, että talven oletetaan tarjoavan meille aina talvelle ominaisia asioita, kuten lunta, jäätä ja paukkuvia pakkasia. Näiden asioiden oletetaan myös saapuvan ajallaan, ja niiden myöhästyminen tai kokonaisvaltainen puuttuminen tuottaa heti pettymyksiä ja turhautuneisuutta. Anna Talven halu miellyttää muita sekä tunnollisuus rinnastuvat näihin koviin odotuksiin ja vaatimuksiin hänen tunteidenkäsittelynsä kautta. Hän ei tahdo toimia odotusten vastaisesti ja tuottaa ihmisille pettymystä, joten hän pitää negatiiviset tunteet sisällään: ”Anna Talvi nieli kyyneleitä. Sitten hän muisti: minä en saa itkeä, sillä kyyneleeni jäätyvät pieniksi rakeiksi ja satavat kaupunkiin.” (Nopola 2008.)

Kaikesta vakavuudesta, rauhallisuudesta ja huolellisuudesta huolimatta neiti Talvi ei ole persoonallisuudeltaan täysin passiivinen, eikä talven representaatio jumitu pelkkään hiljaiseloon ja horrokseen. Hän on toisaalta myös hiukan neiti Syksyä energisempi henkilöahmo, mikä näkyy selvästi kuvassa 6, jossa hän on tyytyväisenä luistelemassa Tenho Tuulen kanssa. Tämä rakentaa ainakin sellaista vuodenaikarepresentaatiota, että syksyllä ihmiset pysyttelevät enemmän kotosalla, kun taas talvella mennään jo mieluummin ulos esimerkiksi talviurheilemaan.

Kuva 6 (Bondestam 2008)

3.3. Itserakas ja dramaattinen kevät

Rouva Kevään näkyvimvät persoonallisuuspiirteet ovat hänen itsevarmuutensa ja räiskyvyytensä, jotka muistuttavat kevään kirkkaita, huomiota herättäviä värejä. Toisin kuin talven rauhaisan harmaat ja valkeat sävyt, kevään värimaailma ilmentää kukoistusta ja luonnon heräämistä eloon. Rouva Kevään henkilöahmo onkin teoksen kuvissa aina ympäröity iloisien kirkkailla väreillä (kuvat 7 ja 17), jotka omalta osaltaan korostavat hänen itseluottamustaan ja arkailemattomuuttaan.

Tämä eloisa värimaailma on hyvin näkyvä ja silmäänpistävä, mikä rinnastuu luontevasti Rouva Kevään dramatiikkaan ja esiintymishaluun. Hän tahtoo tulla nähdyksi ja kutsuu omaa vuodenaikaansa ”esiintymiskiertyeksi” ja ”showksi” (Nopola 2008). Rouva Kevät nauttiikin ihmisten suosiosta siinä määrin, että hän käyttää arkielämässään peitenimeä saadakseen viettää muita vuodenaikoja rauhassa: ”Kaupungin asukkaat eivät tienneet, että tiskin takana istuva henkilö oli rouva Kevät, joten hän sai pitää rauhassa hajuvesipuotiaan eikä kukaan vaatinut häntä esiintymään rouva Keväänä kesken talven.” (Nopola 2008). Muulloin kuin keväällä hän käyttää nimeä Pälvi Primavera, jossa

sana *primavera* on italiaa ja tarkoittaa kevättä. *Primavera* myös muistuttaa jonkin verran sanaa *primadonna*, jota on alun perin käytetty nimityksenä oopperan naispääosan esittäjästä (Batta 2014, 874) ja nykyään kenestä vain itserakkaasta ja jokseenkin oikukkaasta naishenkilöstä.

Mielenyhtymä näiden kahden sanan välillä vahvistuu Rouva Kevään persoonallisuutta tarkasteltaessa, sillä hän on luonteeltaan varsinainen primadonna. Hän näkee itsensä ylempiarvoisena kuin muut vuodenaikahahmot, mikä toisaalta liittyy myös hänen haluunsa edelleen holhota ja kasvattaa tyttäriään: esimerkiksi neiti Talvelle hän valittaa tämän työnteon myöhästymisestä sekä kuluneesta takista, jota tämä pitää yllään. Hortensia Syksyn hän puolestaan väittää olevan aina tylsistynyt ja yksinäinen. ”Kuinka minulla onkin noin kalvakkaita ja tylsät tyttäret? Ettekö te haluaisi joskus häikäistä loistollanne kaupungin väkeä?” Rouva Kevät kerran puuskahtaa. Kimmo Kesää hän taas pitää ”ailahtelevaisena keikailijana”.

Kuva 7 (Bondestam 2008)

Hän vaikuttaa pitävän itseään muita parempana ja kevättä muita vuodenaikoja loistokkaampana. Hän ei myöskään kykene näkemään kauneutta erilaisuudessa, vaikka Anna Talvi pyrkii selittämään talven ja syksyn hienoja ainutlaatuisuuksia hänelle. Rouva Kevät ajattelee olevansa itse ainoa, joka elää ”oikealla tavalla”.

Rouva Kevään suosio tarinan kaupunkilaisten keskuudessa rakentaa sellaista kuvaa, että kevättä odotetaan kovasti saapuvaksi kylmän talven jälkeen. Se että Rouva Kevät on vuodenaikahahmoista ainoa ”esiintyjä” korostaa kevään hyviksi ja hienoiksi katsottuja puolia. Silloin luonto alkaa herätä uudelleen, aurinko saapuu lämmittämään säitä ja kukat alkavat pikkuhiljaa pilkistää lumen alta. Kevään tulo on Rouva Keväälle ja tarinan kaupunkilaisille jokavuotinen ”show”, mikä kuvaa kevättä vuodenaikana, jolla on jotain näytettävää. Kevättä representoidaan siis jollain tapaa muita vuodenaikoja näyttävämpänä.

Rouva Kevät onkin päälle päin säteilevä, värikäs ja kaunis, mutta persoonallisuudeltaan hiukan ylimielinen, itsekeskeinen ja töykeä. Tästä ristiriidasta tulee mieleen kevään aurinkoisuuden ja lumen alta paljastuvan väriloiston taka-alalla edelleen piilevät kylmät tuulet ja satunnaiset pikkupakkaset. Teoksen representaatio keväästä on muutenkin mielenkiintoisen ristiriitainen, sillä tarinan kaupunkilaisten suosima rouva Kevät ei niinkään pääse lukijan suosioon. Aivan kuin liioitellun suosion kautta pyrittäisiin välittämään sellaista viestiä, että kevät on yliarvostettu vuodenaika: Rouva Kevät pitää itseään muihin nähden jopa tarpeettoman suuressa arvossa, ja kaupunkilaisten keskuudessa hän on niin suosittu, että joutuu käyttämään peitenimeä. Lukijalle tuodaan kuitenkin esiin myös kaikki Rouva Kevään ikävät puolet, mikä tuo vuodenajan samalle tasolle muiden vuodenaikojen kanssa.

Teos muistuttaa vaivihkaa myös siitä, miten moni kärsii keväällä ikävistä allergioista, kun ympäristö alkaa taas kukkia. Rouva Keväthän rakastaa tuoksuja ja pitää omaa pientä hajuvesipuotiaan, mutta nämä kevään tuoksut eivät sovi kaikille. Esimerkiksi Anna Talvea hänen äitinsä tuoksut vain aivastuttavat, mikä muistuttaa kevätallergioiden oireilua. Rouva Kevät kuitenkin haluaa suihkauttaa hajuvettä tyttärelleenkin tehdäkseen tästä jotenkin halutun: ”Annas kun pirskotan sinullekin, niin löydät sulhasen” (Nopola 2008). Rouva Kevät ei ymmärrä, että joitain voimakkaat tuoksut vain häiritsevät, mikä representoi kevättä myös armottomana allergiakautena.

3.4. Epäluotettava ja romanttinen kesä

Kimmo Kesä on suurimman osan tarinaa hyväntuulinen ja pirteä, mistä tulee mieleen aurinkoiset kesäpäivät. Sanaa *aurinkoinen* käytetään suomen kielessä säätilan ilmaisemisen lisäksi kuvaamaan iloista ja eloisaa persoonaa, jollainen herra Kesä tosiaan on. Vain harvoissa teoksen kuvissa henkilöahmo nähdään ilman leveää hymyä, ja usein hänen ympäristönsä on aivan yhtä räikeä ja iloisenväriäinen. Esimerkiksi viereisessä kuvassa 8, aurinko paistaa valtavan suurena ja kirkkaana taivaalla, ja

Kuva 8 (Bondestam 2008)

kumpikin henkilöahamo on hyväntuulinen sekä pukeutunut kirkkaisiin sävyihin.

Kimmo Kesän persoonallisuudesta paljastuu kuitenkin tarinan aikana epärehellisyttä ja tietynlaista vilpillisyyttä. Hän on liehitellyt Hortensia Syksyä huijatakseen tämän lukkojen taakse, ja Anna Talvea saadakseen tämän etsimään kissalleen kodin. Samanaikaisesti hänellä on ollut salaa morsian Kanarian saarilla, minne hän tekee äkkilähdön sanomatta Anna Talvelle edes hyvästejä. Tämän epärehellisuuden voisi rinnastaa siihen, miten Suomen kesä ei aina tarjoa sitä, mitä kesältä odotetaan: lämmittävä auringonpaiste ja kirkas taivas eivät aina esiinny niin usein kuin toivoisi, mikä voi saada monet tuntemaan olonsa pettyneeksi kaikkien Kimmo Kesän pettämien henkilöahamojen tavoin.

Herra Kesä on myös hyvin ailahtelevainen, mikä näkyy muun muassa pienessä kaipuussa, jota hän kokee kuullessaan lähtönsä jälkeen uutisia Anna Talvesta: ”Kummasti vihloo, Kimmo Kesä mietiskeli” (Nopola 2008). Vaikuttaa siltä, kuin edes henkilöahammolla itsellään ei olisi tarkkaa tietoa omista motiiveistaan ja haluistaan. Myös Suomen kesä on säätiloiltaan joskus yhtä ailahtelevainen: toisinaan koko kesäaika on kuuma ja helteinen, toisinaan hyvin harmaa ja joskus jopa lumisade on yllättänyt suomalaiset keskellä kesää. Välillä kesä on siis täysin läsnä helteisine rantapäivineen ja seuraavassa hetkessä se voi olla kaukana Kanarian saarilla niin kuin Kimmo Kesä.

Tietyllä tapaa henkilöahamon toiminta saa kesän esiintymään ”varkaana”, joka tahtoo ahneissaan viedä aikaa muilta vuodenaajoilta ja pysytellä itse maisemissa pidempään. Kohta, jossa hän houkuttelee Hortensia Syksyn rannan uimakoppiin lukitakseen tämän sinne, paljastaa hahmon itsekkäät aikeet selvästi. Neiti Syksy kertoo tapahtuneesta Anna Talvelle seuraavasti:

” [--] hän häipyi ja lukitsi oven ulkoapäin. Minä jäin ansaan. Oli jo syyskuu ja minun olisi pitänyt lähteä töihin, kellastamaan ja rypistämään lehtiä. Herra Kesä teki minulle tämän tempun, koska hän halusi pysytellä kaupungissa kaikkien ihailtavana.”

(Nopola 2008.)

Kimmo Kesän persoonallisuus ja toiminta rakentavat siis sellaistaakin representaatiota, että kesä on ilmastonmuutosta aiheuttava roisto, joka tunkeutuu muiden ainutlaatuisien vuodenaikojen reviereille. Kesäinen lämpö lukitsee syystuulet uimakoppiin ja saa talven tulon myöhästymään pysytelläkseen itse epätavallisen pitkään parrasvaloissa.

Herra Kesän hahmo on myös melko mieltynyt romantiikkaan ja varsinkin lyhytkestoiseihin romansseihin. Hortensia Syksyn ja Anna Talven lisäksi herra kesällä on vuosien varrella ollut useita ”kesäkissoja”, joiden voisi tulkita representoivan hänen monia naisystäviään. Tätä tulkintaa tukee myös aukeaman kuva (kuva 9), jossa kaikkien Kimmo Kesän pohtimien kissojen seassa ovat naisen kasvot:

Kuva 9 (Bondestam 2008)

nainen rinnastuu kuvassa vaivihkaa ja vaivattomasti kissoihin, eli on ikään kuin niiden kanssa samalla tasolla tai sama asia.

Hahmon toteamus: ”Kissa on kuulunut aina kesääni. Otan joka vuosi kulkukissan seurakseni” (Nopola 2008), on siis tulkittavissa niin, että hänellä on joka kesä uusi lyhytkestoinen romanttinen suhde. Henkilöhahmon representaatio kesästä tukeutuukin tavallaan myös *kesä romanssin* (*summer love*) käsitteeseen, jonka populaarikulttuuri on jo vuosia sitten tuonut pinnalle esimerkiksi lukuisten laulujen ja elokuvien kautta. Yksi tunnetuimmista esimerkeistä on nähdäkseni Grease-musikaalielokuva (1978), jossa Sandy ja Danny rakastuvat kesällä ja joutuvat eroamaan kesän lopussa. Yksi musikaalin laulunumeroista, nimeltään ”Summer nights”, kertoo päähenkilöiden kesäromanssista: ”Summer loving had me a blast / Summer loving happened so fast” (Casey & Jacobs 1978). Usein käsitteellä viitataan nimenomaan lyhytkestosiin, intohimoisiin romansseihin, jotka päättyvät kesän lopussa: ”It turned colder, that's where it ends” (Casey & Jacobs 1978).

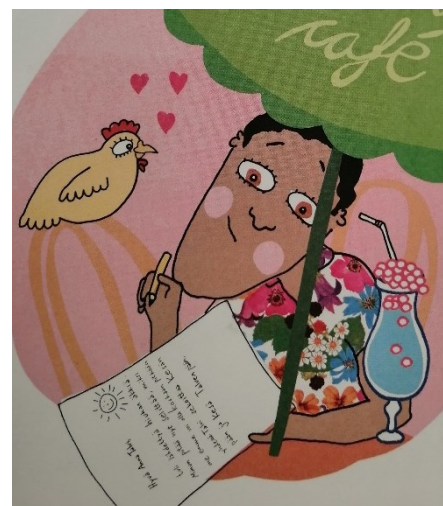
Myös keskikesällä vietettyyn juhannukseen liittyy suomalaisessa kansanperinteessä juhannustaikoja, joiden uskottiin muun muassa tuovan tietoa ja ennusteita rakkauselämästä sekä onnea rakkaan löytämiseen. Nämä romanttiset taidat keskittyvät paljastamaan esimerkiksi millainen tai kuka tuleva puoliso on, milloin tämän tapaa ja millaista elämä rakkaan kanssa tulisi olemaan. Joidenkin taikojen uskottiin jopa houkuttelevan puolison tai puolisoehdokkaat taiantekijän luokse. (Nirkko 2014, 59–62.) Kimmo Kesän romanttinen vetovoima ja monet suhteet ovat rinnastettavissa mielenkiintoisesti näihin vanhoihin kesäisiin juhannusperinteisiin, sillä muilla henkilöhahmoilla rakkauselämä ei ole läheskään yhtä vilkas.

Kuva 10 (Bondestam 2008)

Henkilöhahmon taipuvaisuus romantiikkaan korostuu entisestään häntä esittävien kuvien värimaailman kautta: Kimmo Kesä on usein vaaleanpunaisen värin ympäröimä (muun muassa kuvat 8, 9 ja 11). Vaaleanpunaisen monista merkityksistä yksi tunnetuimmista on sen assosiaatio romantiikkaan (Koller 2008, 405), mikä omalta osaltaan vahvistaa henkilöhahmon yhteyttä kiintymykseen, viehätykseen ja romansseihin.

Kimmo Kesän persoonallisuuteen liittyy myös kesäkuukausille yleinen ”matkakuume”: muina kuin kesäkuukausina henkilöhahmo viettää aurinkolomia esimerkiksi Kanarian saarilla. Herra Kesä ei myöskään paljon pohdiskele ennen lähtöään etelän aurinkoon:

Kuva 11 (Bondestam 2008)

Pöydälle oli jätetty vain kirjelappu: ”Armahin neiti Talvi. Tuli äkkilähtö, tarjouslento Kanarian saarille. Toivottavasti sait kissalle sijoituspaikan. Sinua aina muistellen Kimmo Kesä.”

(Nopola 2008.)

Tämä muistuttaa sitä, miten kesäisin ihmiset yleensä kaipaavat maisemanvaihdosta. Vuoden 2013 kesällä suomalaiset tekivät ainakin 2,3 miljoonaa lomamatkaa ulkomaille (Nirkko 2014, 108). Kimmo Kesän menevä persoonallisuus siis vahvistaa kuvaa kesästä tällaisena yleisesti tunnettuna matkusteluvuodenaikana.

4. VUODENAIKOJEN SUHDE MIELIALAAN

Ihmisille on yleistä kokea muutoksia mielialassa vuodenaikojen vaihtuessa. Tähän tiedetään vaikuttavan ainakin valon määrä, joka on Suomessa paljon suurempi keväällä ja kesällä kuin syksyllä ja talvella. Valon määrällä on vaikutusta esimerkiksi aivoille tärkeän välittäjäaineen, serotoniinin, käyttöön hermosolujen välisessä viestinsiirrossa: valoisampina kuukausina elimistö sitoo serotoniinia verihytaleisiin aktiivisemmin, jolloin myös hermosolut saavat sitä enemmän käyttöönsä. Serotoniinin määrä säätelee muun muassa mielialaa, ja sen puute voi aiheuttaa esimerkiksi alakuloa, masentuneisuutta, kroonista väsymystä, ärtymistä ja joissain tapauksissa jopa väkivaltaista käyttäytymistä. Vähiten serotoniinia hermosoluilla on käytettävissään syksyisin, jolloin myös pimeys alkaa pikkuhiljaa lisääntyä aurinkoisen kesän jälkeen. (Partonen 2002, 104 & 112.)

4.1. Vuodenaikasidonnainen mielialahäiriö (Seasonal affective disorder)

Vuodenaikojen mukana toistuvasti esiintyvät, häiritsevästi oireilevat muutokset mielialassa määritellään yleensä vuodenaikasidonnaiseksi mielialahäiriöksi eli SAD:iksi (Seasonal affective disorder). Yleisin häiriön muodoista on kaamosmasennus, joka aiheutuu valon puutteesta syys- ja talviaikaan. Vaikka kaamosmasennukselle tunnusomaisia ovat epätyypilliset masennuksen oireet, kuten liikaunisuus, ruokahalun lisääntyminen ja painon nousu, esiintyy siinä myös tyypillisiä mielialapainotteisempia oireita. Näihin lukeutuvat muun muassa alakuloisuus, ahdistuneisuus, voimattomuus ja alentunut omanarvontuntu. Lisäksi ongelmat ihmissuhteissa ja alttius vetäytyä omiin oloihinsa voivat lisääntyä. (Nyström ym. 2006, 161.)

Myös kevät- tai kesäaika voi laukaista mielialahäiriön, jopa masennuksen, mutta masentuneisuutta esiintyy tuolloin huomattavasti harvemmin kuin pimeinä kuukausina. Valon lisääntymisellä on yleensä mielialaa kohottava vaikutus, mikä voi toisaalta äärimmillään aiheuttaa myös hypomaniaa tai maniaa. (Nyström ym. 2006, 161.) Manialla tarkoitetaan ainakin viikon kestävästä taukoamatonta ajanjaksoa, jonka aikana henkilön mieliala on poikkeuksellisen kohonnut suhteessa normaaliin. Siihen kuuluu yleisesti aktiivisuuden ja puheliaisuuden voimakas lisääntyminen sekä ajatuksenriennon ja itsetunnon selvä kohoaminen. Myös esimerkiksi eriaisteiset suuruuskuvitelmat, keskittymiskyvyttömyys, harkitsematon rahan tuhlaaminen ja hyperseksuaalisuus kuuluvat manian oirekuvaan. Hypomania on manian lievempi ja lyhytkestoisempi muoto, jonka oireet eivät ole manian tavoin psykoottisella tasolla. (Sadeniemi 2021.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että valon määrä voi mahdollisesti vaikuttaa myös sosiaaliseen käyttäytymiseen. Esimerkiksi Lihua Sunin (ym.) vuonna 2021 suorittamasta tutkimuksesta kävi ilmi, että elimistön opioidijärjestelmän toiminta käy läpi muutoksia päivänvalon määrällisen vaihtelun mukaan. Opioidijärjestelmä säätelee muun muassa mielihyvän tunnetta, ja sillä on tutkittu olevan vaikutusta myös sosiaalisuuteen: korkeammat aivojen myy-opioidireseptoritasot ovat yhteydessä esimerkiksi parempiin sosiaalisiin vuorovaikutustaitoihin (Sun ym. 2021, 1265). Analyysini kannalta merkittävää on nimenomaan tieto siitä, että valon määrä voi vaikuttaa ihmisen mielialan lisäksi myös

sosiaalisuuteen ja sosiaaliseen käyttäytymiseen, mitä puolestaan on mielenkiintoista tarkastella vuodenaikahahmojen persoonallisuuksissa.

4.2. Vuodenaiksidonnaiset mielialat henkilöahmojen persoonallisuuksissa

Rinnastan kirjallisuusanalyysini vuodenaiksidonnaisiin mielialan vaihteluihin ensinnäkin erilaisten SAD-oireiden kautta. Anna Talven ja Hortensia Syksyn persoonallisuuden piirteitä vertaan syys- ja talvikuukausille yleisiin kaamosmasennuksen ja -väsymyksen oireisiin. Rouva Kevään ja Kimmo Kesän persoonallisuuksia puolestaan tarkastelen suhteessa heidän vuodenaikoihinsa ominaiseen mielialan kohoamiseen sekä mahdollisiin maanisiin oireisiin. Lisäksi pohdin hahmojen sosiaalisuutta suhteessa heidän representoihinsa vuodenaikoihin liittyviin yleisiin sosiaalisiin käyttäytymisen tapoihin ja sosiaalisuuden tasoon.

4.2.1. Kaamosmasentuneisuus Anna Talven ja Hortensia Syksyn henkilöahmoissa

Luvussa 3 erittelin Anna Talven ja Hortensia Syksyn persoonallisuuksista useita sellaisia piirteitä, jotka ovat mielenkiintoisesti rinnastettavissa syys- ja talviajalle yleisen kaamosmasennuksen ja -väsymyksen oireisiin. Kummankin henkilöahmon hallitseviin persoonallisuuspiirteisiin kuuluu vakavuus, tunnollisuus sekä vetäytyneisyys. Kumpikin hahmo myös kokee tarinan aikana suuria murheen tunteita, jotka saavat heidät jopa itkemään (kuvat 12 ja 13). Tämä murheellisuus muistuttaa kaamosmasentuneelle ominaista alakuloisuutta, vaikka se onkin toisaalta teoksessa myös tarinan tapahtumiin sidonnaista. Mainitsemisenarvoista on se, ettei tällaista voimakasta surumielisyyttä esiinny Kimmo Kesän tai rouva Kevään henkilöahmoissa, mikä puolestaan viittaa siihen, miten kaamosmasennus yleensä paranee valoisampina kuukausina.

Kuvat 12 ja 13 (Bondestam 2008)

Luvussa 4.1. listaamani kaamosmasennuksen oireet näkyvät erityisen voimakkaasti neiti Syksyn persoonallisuudessa. Niin kuin aiempi analyysini osoitti, Hortensia Syksy on melko murheellinen ja totinen henkilöahmo, jonka tunnemaailma koostuu enimmäkseen alakuloisuudesta, väsymyksestä ja ärtyneisyydestä. Kyseiset tunteet ovat niin merkittävä osa hänen henkilöahmonsa rakentumista ja niin pysyviä hänen toimintaansa ohjailevia piirteitä, että katson niiden olevan osa hänen persoonallisuuttaan. Esimerkiksi rouva Kevät toteaa neiti Syksyllä olevan ”aina tylsää ja yksinäistä” ja Anna talvi puolestaan kuvaa neiti Syksyn luonnetta ilmauksella *haikea, viisto valo* (Nopola 2008). Näiden kuvausten sanavalinnat paljastavat, että Hortensia Syksy on aina, tilanteesta riippumatta, *haikeuteen* ja tietynlaiseen negatiivisuuteen taipuvainen, mikä ilmentää juuri masentuneisuutta ja alakuloa.

Kaamoksen pimeys on merkittävä osa neiti Syksyä, sillä häntä itseään luonnehditaan teoksessa pimeydeksi: ”Koko maailma oli valaistunut, ja pimeys – neiti Syksy – oli väistynyt” (Nopola

2008). Tällainen kuvaus vahvistaa henkilöihahmon jo todettua luonteen synkkyyttä, ja rinnastaa sen toisaalta myös mielensisäiseen synkkyYTEEN: masentuneisuus ja alakulo ovat sekä kaamosmasennuksen oireita (Nyström ym. 2006, 161) että osa neiti Syksyn persoonallisuutta, osa syksyä. Varsinkin kuvan 1 (luku 3.1) synkeästä värimaailmasta, tympääntyneistä ilmeistä ja nyhkyttävästä neiti Syksystä välittyy voimakkaasti kaamosmasennuksen joillekin aiheuttama raskas mieliala. Kuvassa 12 kuvan 1 nyhkyttävä neiti Syksy nähdään hiukan lähempää: hänen nurkkaan vetäytyneessä olemuksessaan ilmenee myös tietynlaista ahdistuneisuutta, mikä myös lasketaan kaamosmasennuksen oireisiin (Nyström ym. 2006, 161).

Hortensia Syksyssä näkyy myös kaamosmasentuneelle ominainen voimattomuus. Hän on väsynyt tekemään ylitöitä ja kokee tämän vuoksi suuria uupumuksen ja surun tunteita. Päivänvalon puute ”kuluttaa monien toimintatarmon” (Partonen 2002, 35), mikä ilmenee myös neiti Syksyn persoonallisuutta tarkasteltaessa. Lisäksi kaamosmasennus voi lisätä halua vetäytyä omiin oloihin (Partonen 2002, 119), mikä on hyvin ominaista myös Hortensia Syksylle, joka viettää paljon aikaa itsekseen. Luvussa 3.1. käsitelin kuvaa 3, josta käy ilmi neiti Syksyn mieltymys lämpimään teehen, kynttilöiden poltteluun sekä lehtien lukemiseen kotoisassa nurkassa, oman kodin rauhassa.

Kuva 14 (Bondestam 2008)

Kaamoksen aikainen omiin oloihin vetäytyminen ja sosiaalisuuden vähentyminen näkyy myös Anna Talven luonteessa. Hän on melko ujo, mikä tulee esiin esimerkiksi hänen tavatessaan omapäisen ja vapaamielisen Tenho Tuulen. Neiti Syksyn ehdottaessa tapaamista neiti Talvi vain kääntää katseensa ujoina jalkoihinsa, ja miehen seurassa tyttö on entistä varautuneempi: ”Neiti Talvi tuijotti eteensä. Hän ei uskaltanut vilkaistakaan herra Tuulta” (Nopola 2008). Tämä näkyy kuvassa 14, jossa neiti Talvi seisoo punastuneena ja ilmeisen hiljaisena kätet puuskassa. Lisäksi neiti Talvi toteaa kerran avautuvansa ”vain niille, joilla on aikaa” (Nopola 2008), mistä myös voisi päätellä hänen olevan suhteellisen yksityisyydenhaluinen. Tämä toteamus ilmentää jopa jonkinasteista sulkeutuneisuutta, joka myös on kaamosmasentuneelle tavallista (Partonen 2002, 119).

Luvussa 3.2. käsitelin Anna Talven murheellisuutta ja huolta siitä, ettei hän ole onnistunut löytämään Kimmo Kesän kissalle kotia. Henkilöihahmon tuntemukset kyseisessä tilanteessa muistuttavat myös kaamosmasennuksen oireita, sillä hän kokee selkeästi syyllisyyttä ja ahdistuneisuutta epäonnistuneesta yrityksestään sekä toivottomuutta epätoivoiselta vaikuttavasta tilanteesta (Partonen 2002, 119). Näitä tuntemuksia vahvistaa myös tilanteeseen liittyvä kuva 5.

4.2.2. Kohonnut mieliala ja mania rouva Kevään ja Kimmo Kesän henkilöahmoissa

Kuvat 15 ja 16 (Bondestam 2008)

Rouva Kevään ja Kimmo Kesän henkilöahmoista löytyy monia sellaisia persoonallisuudenpiirteitä, jotka voidaan rinnastaa kevät ja kesäaikana yleiseen kohonneeseen mielialaan ja sen äärimuotoon maniaan, sekä sosiaalisuuden lisääntymiseen. Ensinnäkin molemmat henkilöahmot ovat Anna Talveen ja Hortensia Syksyyn

verrattuna melko hyväntuulisia. Jokainen rouva Kevättä sekä suurin osa Kimmo Kesää esittävästä kuvista näyttää henkilöahmon hymyilemässä (esimerkiksi kuvat 15 ja 16). Vaikka kummassakin hahmossa on yleisesti epämiellyttäväksi luokiteltuja piirteitä, kuten ylimielisyys ja epärehellisyys, edustavat he yleisesti ottaen kohonneempaa mielialaa kuin muut kaksi vuodenaikahahmoa. Kuvissa henkilöahmoja ympäröivät kirkkaat värit korostavat tätä kevät- ja kesäajan lisääntynyttä energisyyttä ja ilomielisyyttä.

Manian oireet puolestaan tulevat monin tavoin esiin henkilöahmojen persoonallisuuden piirteinä. Esimerkiksi lisääntynyttä puheliaisuutta, joka on yksi manian tavallisista oireista (esim. Sadeniemi 2021), näkyy omalla tavallaan kummassakin henkilöahmossa. Piirre korostuu rouva Keväässä, joka pitää melko pitkiä monologeja antamatta keskustelukumppanilleen juurikaan puheenvuoroja. Hän pommittaa Anna Talvea toruilla ja kysymyksillä, muttei ollenkaan pysähdy odottamaan tämän vastausta:

”Minä olen jo hereillä, tule sisään, älä kupeksi siellä eteisessä, ja miksi sinä et ole työssä, koko kaupunki odottaa lunta, tämä on ennenkuulumatonta, minne sinä olet jäänyt viivyttelemään? Ja annapas kun katson sinua – mikä kauhtunut takki sinulla on ylläsi, etkö voisi vähän kohentaa itseäsi? Kuka siellä naukuu? Mikä sinulla on takkisi alla?”

(Nopola 2008)

Puheenvuoron monologimaisuus vahvistaa kuvaa henkilöahmon puheliaisuudesta. Pilkkujen suuri määrä tekstissä taas tekee puheenvuorosta entistä kiivaamman ja nopeampi tempoisen. Aivan kuin rouva Kevät pyrki pysymään rientävän ajatuksenjuoksunsa perässä.

Kiihtynyt ajatuksenriento kuuluukin myös maniaan (esim. Sadeniemi 2021), ja näkyy Rouva Kevään kiivaiden monologiensa lisäksi myös Kimmo Kesän toiminnassa. Henkilöahmo tekee esimerkiksi täysin harkitsemattoman äkkilähdön ulkomaille, jättäen kissansa kodittomaksi ja toisen henkilön huoleksi. Tämä muistuttaa myös manialle yleistä keskittymiskyvyttömyyttä (esim. Sadeniemi 2021): herra Kesä ei kykene viemään yhtä asiaa loppuun asti ennen seuraavaan hyppäämistä. Yhtäkkäinen lomamatka ilmentää toisaalta myös harkitsematonta rahan käyttöä, jota maanisten henkilöiden käytöksessä voi ilmetä (esim. Sadeniemi 2021).

Myös kohonnut itsetunto, joka korostuu varsinkin Rouva Kevään henkilöahmossa, on osa manian oirekuvaa (esim. Sadeniemi 2021). Henkilöahmo on erityisen halukas esiintymään ja täysin varma menestyksestään. Itsevarmuus itsessään ei ole merkki maanisuudesta, mutta Rouva Kevään absoluuttinen varmuus siitä, että hän tulee kiertueellaan suuresti ihailuksi, sekä

itseään kehuskelevat puheet viittaavat ylitsevuotavaisen korkeaan itsetuntoon. Varsinkin verrattaessa kaamoshahmoihin, jotka ovat huomattavasti vetäytyväisempiä ja vaatimattomampia. Kuvassa 17 Rouva Kevät nähdään keikistelemässä näyttävässä asussa ja leuka ylpeästi koholla. Hän toteaa Anna Talvelle näin:

”Tulen kaupunkiin maaliskuun viimeisellä viikolla kimallepuvussa, sulatan parissa päivässä lumen, nostatan maasta krookukset ja houkuttelen ihmiset terassikahviloihin katsomaan häikäisevää esitystäni. Lupaan, että kaikki joutuvat pitämään aurinkolaseja.”

(Nopola 2008.)

Kyseisestä sitaatista käyvät ilmi myös suuruuskuvitelmat, joita Rouva Keväällä on itsestään ja kevään saapumisesta. Hän on hyvin dramaattinen ja tahtoo sulattaa kaikki lumet miltei kerralla säihkyvässä kimallepuvussa kaikkien ihaillessa häntä. Henkilöhahmo näkee itsensä korkeampiarvoisena kuin muut vuodenaikahahmot, mikä ilmenee hänen taipumuksessaan arvostella muita hahmoja. Mania voikin aiheuttaa eriasteisia suuruuskuvitelmia esimerkiksi itsestä, vaikka maaninen henkilö on tosi asiassa aivan samalla tasolla muiden ihmisten kanssa, niin kuin kevät on vain yksi vuodenaika muiden seassa.

Nämä kaksi henkilöhahmoa ovat myös sosiaalisempia kuin kaamoshahmot: sosiaalisuudella viitataan tässä kontekstissa haluun viettää paljon aikaa seurassa sekä kykyyn olla vaivattomasti vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Rouva Keväässä tämä ilmenee lähinnä haluna tulla nähdyksi ja siinä, miten hän on valinnut toimivansa sosiaalisessa asiakaspalveluammattissa (hajuvesipuodin pitäjänä). Hän ei ole myöskään ollenkaan vetäytyvä, vaan hyvin räiskyvä ja puhelias. Kimmo Kesäkin nauttii huomiosta, mikä näkyy muun muassa hänen useissa samanaikaisissa romansseissaan sekä hänen halussaan jäädä ihmisten ihailtavaksi mahdollisimman pitkäksi aikaa. Lisäksi hän on useimmissa teoksen kuvista julkisilla paikoilla, kuten uimarannoilla tai pirtelöbaarissa, muiden ihmisten ympäröimänä. Niin kuin totesin aiemmin luvussa 4.1, valon määrällä on tutkitusti vaikutusta myös sosiaalisuuden tasoon, sosiaaliseen toimintaan ja jopa vuorovaikutustaitoihin (Sun ym. 2021, 1265). Rouva Kevään ja Kimmo Kesän sosiaalinen aktiivisuus on mielenkiintoisesti rinnastettavissa tähän, sillä he representoivat juuri valoisampia vuodenaikoja. He ilmentävät sitä, miten monet ovat keväisin ja kesäisin aktiivisempia, liikkuvat enemmän pois kotoa ja tapaavat useammin muita ihmisiä.

Kuva 17 (Bondestam 2008)

5. YHTEENVETO

Hortensia Syksyn henkilöahmo tuottaa enimmäkseen synkeää ja alakuloista representaatiota, jossa korostuvat ihmisten syksyinen uupumus ja syksyn sääolosuhteiden leimautuminen ikäviksi ja inhottaviksi. Henkilöahmon kipakkuuden ja rehellisyyden kautta syksy muodostuu myös vuodenajaksi, joka vaivuttaa suorasukaisesti, päättäväisesti ja aikailematta luonnon kuolemaan talven ajaksi. Vain muutamissa kohdissa viitataan syysvuodenajan ainutlaatuisiin, lämpöisiin mukavuuksiin, kuten ruskan väreissä loistavaan luontoon, rauhallisiin syysiltoihin kuumen juoman äärellä sekä kynttilöiden poltteluun hämärässä.

Anna Talven ujous ja tyyneys ilmentävät talven rauhallista ja hiljaista puolta, sekä talvimaiseman valkeutta ja pysähtyneisyyttä. Hänestä löytyy myös jonkin verran purevuutta, joka muistuttaa talven kovista pakkasista. Neiti Talven vakavuus rinnastuu talven lähes värittömään värimaailmaan, ja hänen halunsa miellyttää muita muistuttaa odotuksista, joita talvinen vuodenaika saa osakseen. Tarinassa hetkellisesti ilmenevä yhteys talviurheiluun ja lumen leikkisyyteen tuo henkilöahmoon myös hiukan pirteyttä. Talvesta muodostuukin ahmon piirteiden kautta melko moniulotteinen vuodenaika: sen toivotaan aina olevan luminen, se on kylmä ja hiljainen, mutta kaiken kaikkiaan se tarjoaa myös monia vuodenajalle ominaisia aktiviteetteja.

Rouva Kevät rakentaa vuodenajastaan kirkkaan ja energisen representaation. Kevättä odotetaan saapuvaksi ja sen merkit huomataan herkästi, niin kuin suositun rouvan Kevään esiintymiskiertueet keräävät katsojia. Henkilöahmon ylimielisyys ja halveksuvuus muodostavat kuitenkin sellaisen kuvan, että Kevät olisi jotenkin yliarvostettu vuodenaika, ja että muidenkin vuodenaikojen ainutlaatuista loistoa pitäisi arvostaa.

Impulsiivisen ja ailahtelevaisen Kimmo Kesän kautta kesästä muodostuu kuva säätiloiltaan arvaamattomana vuodenaikana. Täällä Suomessa, missä kesät eivät aina ole yhtä helteisiä kuin olettaisi, tämä ei sinänsä ole kaukaa haettu representaatio. Kesäisyyteen liitetään henkilöahmossa sekä aurinkoisuus että romanttisuus. Kimmo Kesän lukuisat suhteet muistuttavat lyhykäisiä kesäromansseja ja ilmaisevat yhdessä juhannustaikojen kanssa kesäkuukausien olevan otollista aikaa rakastaa ja tulla rakastetuksi. Jollain tapaa kesä esiintyy teoksessa myös varkaana, joka pyrkii varastamaan aikaa muilta vuodenaajoilta. Tällä tavalla teos ottaa kantaa myös ilmastolämpenemiseen.

On mielenkiintoista, että kylmempiä ja pimeämpiä vuodenaikoja representoivat henkilöahmot ovat persoonallisuuksiltaan ja toiminnaltaan toisaalta miellyttävämpiä kuin kevät- ja kesäahmot. Anna Talvi on ystävällinen ja huomaavainen ja Hortensia Syksy taas rehti ja henkisesti vahva. Aurinkoisia aikoja kuvaavista hahmoista Rouva Kevät puolestaan on hiukan itseriittoinen ja halveksuva, ja Kimmo Kesä käyttää hyväkseen kumpaakin hyväntahtoista kaamosisarusta. Aivan kuin kevät ja kesä nähtäisiin yleisesti suositumpina vuodenaikoina, ja teoksen kautta pyrittäisiin jakamaan tätä suosiota tasaisemmin vuodenaikojen kesken.

Vuodenaikasidonnaisiin mielialoihin liittyvästä analyysistä käy ilmi, että jokaisessa hahmossa on joitain heidän representoimalleen vuodenajalle ominaiseen mielialaan viittaavia piirteitä. Anna Talven ja Hortensia Syksyn yhteiset piirteet kuten vakavuus ja sosiaalinen

vetäytyneisyys edustavat kaamoksen aikaista raskasmielisyyttä, kun taas rouva Kevät ja Kimmo Kesä representoivat hyväntuulisuudellaan ja sosiaalisuudellaan valoisampien kuukausien energisyyttä. Kaksi hahmoa nousi kuitenkin analyysiä tehdessäni enemmän pinnalle: neiti Syksyn persoonallisuudessa korostuu hyvin kaamosmasennus, ja rouva Keväessä taas on erityisen paljon kevät- ja kesäkuukausina mahdollisesti ilmenevään maniaan viittaavia piirteitä.

Kaiken kaikkiaan teoksen henkilöhahmot representoivat sekä vuodenaikoja että niihin yleisesti liittyviä mielialanvaihteluita moninaisesti ja suhteellisen selkeästi. Analyysin tuloksena vuodenaikojen ja niitä representoivien hahmojen välille muodostuu moniulotteisia merkitys- ja rinnakkaissuhteita, jotka ilmentävät erilaisia perustavanlaatuisia kulttuurisia vuodenaikakäsityksiä sekä tarjoavat mielenkiintoisia näkökulmia vuodenaikojen ja vuodenkulun tarkasteluun. Anna Talven outo viivytyksen henkilöhahmoja voisi tutkia laajemmassakin mittakaavassa ottamalla esimerkiksi huomioon myös säätiloja representoivat hahmot sekä keskittämällä analyysin vaikkapa hahmojen välisiin suhteisiin. Myös Anna Talven myöhästymiseen ilmastonmuutoksen representaationa olisi mielenkiintoista syventyä tarkemmin.

LÄHTEET

- Batta, A. (2005 [1999]). *Ooppera – Säveltäjät, teokset, esittäjät* (suom. Ainola, E.; Haataja, S.; Mäntynen, A.; Niemelä, J.-P.). Köln: Könnemann.
- Casey, W. & Jacobs, J. (1978). Summer Nights [levyttänyt John Travolta & Olivia Newton-John]. Albumilla *Grease: The Original Soundtrack from the Motion Picture*. London: RSO.
- Hochman, B. (1985). *Character in Literature*. Ithaca & London: Cornell University Press.
- Kampman, O., Poutanen, O. & Aromaa, E. (2013). ”Temperamentti ja persoonallisuushäiriöt masennuksen muovaajina” *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 129(18): 1908–1915.
- Kinnunen, A. (1985). *Draaman maailma – Villiintynyt puutarha*. Porvoo: WSOY.
- Koller, V. (2008). ”’Not Just a Colour’: Pink as a Gender and Sexuality Marker in Visual Communication.” *Visual Communication* 7 (4): 395–423.
- Käkelä-Puumala, T. (2001). ”Persoona, funktio, teksti – henkilöhahmojen tutkimuksesta.” Teoksessa Outi Alanko & Tiina Käkelä-Puumala (toim.), *Kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä* (s. 241–271). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Mikkonen, K. (2005). *Kuva ja sana – Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteessa ja ikonoteksteissä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Nieminen-Holkkola, A. (2017). *Hahmojen välisiä suhteita: interfiguraalisuus Donna Tarttin romaanissa The Secret History*. [Pro gradu -tutkielma] Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nirkko, J. (2014). *Suomen kesä päivästä päivään*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nopola, S. (teksti) & Bondestam, L. (kuvitukset) (2008). *Anna Talven outo viivytyks – satu niille, jotka ikävöivät vuodenaikoja*. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Nyström, M., Saarijärvi, S. & Rähä, H. (2006). ”Kaamosmasennus ja kaamosväsymys” *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 122(2): 161–166.
- Paasonen, S. (2010). ”Sukupuoli ja representaatio”. Teoksessa *Käsikirja sukupuoleen*, toim. Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen. Tampere: Vastapaino, 39–49.
- Partonen, T. (2002). *Kaamoksesta kesään*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Sadeniemi, M. (2021). ”Kaksisuuntainen mielialahäiriö” *Lääkärikirja Duodecim: Terveyskirjasto*. Haettu: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00378> (23.3.2022)
- Sun, L., Tang, L., Liljenbäck, H., Honkaniemi, A., Virta, J., Isojärvi, J., Karjalainen, T., Kantonen, T., Nuutila, P., Hietala, J., Kaasinen, V., Kalliokoski, K., Hirvonen, J., Scheinin, H., Helin, S., Eerola, K., Savontaus, E., Yarkin, E., O. Rinne, J., Roivainen, A. and Nummenmaa, L. (2021). ”Seasonal Variation in the Brain I-Opioid Receptor Availability” *The Journal of Neuroscience* 41(6): 1265–1273.
- Tieteen termipankki: *Kirjallisuudentutkimus: henkilöhahmo/henkilö*. Haettu: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:henkil%C3%B6hahmo> (23.3.2022).
- Tieteen termipankki: *Kirjallisuudentutkimus: Personifikaatio*. Haettu: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:personifikaatio> (24.3.2022).
- Tieteen termipankki: *Kirjallisuudentutkimus: Representaatio*. Haettu: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:representaatio> (28.3.2022).
- Varis, E. (2013). *A Frame of You: Construction of Characters in Graphic Novels*. [Lisensiaatintutkielma] Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Varis, E. (2019). *Graphic human experiments – Frankenstanian cognitive logics of characters in Vertigocomics and beyond*. [Väitöskirja] Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ylikarjula, S. (2014). *Värillä on väliä – Värien symboliikkaa ja merkityksiä*. Helsinki: Katharos Oy.